

TURİZM DESTEKLİ TARİH EĞİTİMİ

Erhan METİN*

Özet / Abstract:

Küreselleşme sürecindeki dünyada her şeyin tekrar yeniden ele alınması, değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçların pozitif yönde kullanılabilmesi gereklidir. Bu süreç içerisinde yüzyıllardır klasik eğitim sistemiyle günümüze kadar gelmiş tarih eğitimi'nin de her vizyondan tekrar değerlendirilebilmesi gerekir.

16 Haziran 2003 tarihinde Ankara Başkent Öğretmen evinde Sosyal Bilgiler program geliştirme konulu toplantıya katılan uzman ve akademisyenlerin toplantı sonunda vardıkları ortak sonuçta; bundan sonra geliştirilecek programların; *öğrenci merkezli, öğrenciyi ezbercilikten uzak tutan, hem öğrenciyi hem öğretmeni aktif kılan, nitelikli ve duyarlı insan tipi yetiştirilmesini ön planda tutan, Uygulamaya yönelik, yaşamla ilgili güncel konuları içeren, öğrenciyi araştırmaya yönelterek bilgiye ulaşmasını sağlayan, düşünme, sorgulama ve yorum yapma yeteneğini geliştiren, nitelikte olması gerektiği belirtilmiştir.* (M.E.B;2003, s. 1)¹ Bu sonuçlardan hareketle; günümüzde kitap sayfalarının içerisinde sıkışık kalan tarih eğitiminin; yukarıda dile getirilen hedeflere henüz ulaşamadığını ve maalesef 21.yy dünyasının ihtiyaçlarına cevap veremediğini söyleyebiliriz. Nitekim bütün bu değerlendirmeler 21.yy eğitim sisteminin ezberleyen değil; düşünen, üreten, yorumlayan ve değerlendirebilen insan yetiştirebilme amacıyla olduğunu da göstermektedir.

Bizler tarih eğitimini nasıl daha etkin hale getirirsek, insanların ilgi ve alakalarını sürekli canlı tutabiliriz bunun planlamasını yapmalıyız. Tarih bilimini nasıl diğer bilimlerle etkileşim içerisine sokabiliriz bunun yollarını aramalıyız.

“Turizm destekli tarih eğitimi” isimli bu çalışmanın hazırlanmasındaki asıl amaç; 21.yy eğitim sisteminin hedeflediği ideal insan tipinin yetiştirilmesinde, tarih ve turizmin nasıl etkili olabileceğini bilimsel olarak ortaya koymaktır. Ve çalışmanın sonuçlarından elde edilebilecek yorumlarla yeni projelerin üretilmesine zemin hazırlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarih, turizm, tarih eğitimi, genel turizm bilgisi, turistik donanım, tur rehberliği, tarih öğretmeni, okul dışı tarih eğitimi, alan gezileri, turistik organizasyonlar

HISTORY TEACHING ASSISTED WITH TOURISM

In this world which is in the process of globalization it is necessary to revise, evaluate and implement the outcomes in a positive way. In this process it is required to revise our classical teaching methods within a frame of reference of different aspects.

In the conference about Social Sciences held in Baskent Teachers' House-Ankara on 16th of June, 2003 experts and academicians concluded that programs to be developed should be student centered, avoiding memorization, activating both teachers and students, aiming to train qualified and considerate persons, designed for application, related to current events, forwarding students to research for further information and finally developing critical thinking, interpreting, and questioning skills. (MEB

*Tarih Öğretmeni- Dr. Rıfki Kamil URGA Çankırı Araştırmaları Merkezi Koordinatörü

¹ MEB Müfredat Geliştirme Süreci, toplantı no:3, toplantı tarihi:16.06.2003, www.meb.gov.tr

2004, s. 1) In the wake of these suggestions, history teaching in our time which is stuck on pages of course books, could be said not to have achieved these goals and unfortunately could not meet the needs of the world of 21st century. Therefore, these suggestions maintain that 21st century is in the need of not memorizing, but thinking, creating, interpreting and evaluating minds.

We should plan what could be done in order to attract people's attention. We could also search for ways so as to integrate history with other sciences.

Our study so called "History teaching assisted with tourism" aims to demonstrate scientifically how tourism might be effective in training people in accordance with the needs of 21st century. Also, by means of conclusions and interpretations it aims to pave the way for other related studies.

Keywords: History, tourism, general information on tourism, tourism equipments, tour guiding, history teacher, extracurricular history teaching, field trips, tourism organizations

I. Giriş

Türkiye 21.yüzyıl dünyasında bilim, teknik ve kültürel yönden ilerleyen bir optimale sahiptir. Fakat küreselleşen dünyanın gerçekleri ve bu gerçeklerin gerektirdiği bir kısım gereklilikler henüz tam olarak yerine getirilememektedir. Bu gereksinimleri gidermek adına yapılan çalışmalar belli konu ve alanlarda olması gerekenden hayli yavaş bir eğilim göstermektedir. Günümüz dünyasında değişim ve ilerlemelerin anlık olduğunu düşünecek olursak; bu gereksinimleri duyan Türkiye'nin bu hızlı değişim sürecine adapte olması büyük ehemmiyet arz etmektedir.

Türkiye'nin tarihi, coğrafi zenginliği ile kültürler arası geçiş noktasında (Asya-Avrupa-Afrika) yer alması ve yine tarih boyunca çeşitli medeniyetlere (Hitit, Yunan, Roma ve Türk) ev sahipliği yapış olması Türkiye'yi diğer dünya devletlerinden ayıran özelliklerin başında gelmektedir. Kültürel ve tarihi değerlerin nesiller arası aktarımında Türkiye sahip olduğu konumuyla büyük bir misyonu üzerinde taşıyan ve bu zenginlikleri ile dünya üzerinde farklı vizyonlar sergileyen bir ülke durumundadır. Türkiye böylesine zengin bir avantaj yelpazesini ne derece kullanabilmektedir? Dünya ticaretinde 6. sırayı alan turizm sektörü, Türkiye açısından tartışılmaz öneme sahiptir. 300 milyar dolar civarındaki bu pazardan daha büyük pay alabilmek, sektörün ve sektörde yer alan işletmelerin yarışabilirlik kapasitelerine bağlıdır.(İslamoğlu:1992;59). Öyleyse Türkiye bu geçişi asla göz ardı etmemelidir.

Turizm ülke dışarısından turist çekme misyonunun haricinde, yurt içerisinde etkili olarak istifade edilemeyen bir ihtisas ve uzmanlık alanıdır. Biliyoruz ki turizm sadece bizim değil, bütün dünyada hızla kalkınmayı hedefleyen toplumların benimsediği ve üzerinde durduğu evrensel boyutlu bir sektördür. Ülkemizde kısa zamanda (1980 den sonra) TUREM, TUGEV, orta eğitim düzeyinde okullar ve sayıları

otuzlara varan önlisans ve lisans düzeyinde yüksekokullarda eğitim-öğretim ağırlığı ile Turizme gönül verilmiş olduğu ortadadır.(Gündüzalp:1992;61).Ülkemiz eğitim ve öğretim kurumlarında turizme böylesine yer verilmiş olması turizmin bir ihtisas ve uzmanlık alanı olduğunun da açık bir ispatıdır.

Yüzyılımızın özellikle ikinci yarısından itibaren turizme talebin artması ve teknolojik gelişmelerin yarattığı olanaklarla daha süratli, daha fazla kapasiteli ulaşım araçları bu alanda kitle hareketlerinin doğmasına neden olmuştur. Kitle turizmi çağdaş bir olgudur. Daha fazla turist demek, daha çok uğraş, daha çok turizmci, daha çok tesis, daha yoğun sistemli organizasyonlar ve daha çok girdi demektir. Girdi turizm alanında uğraş veren toplum için bir bakıma kalkınmanın da ta kendisidir. Girdiyi sadece parasal kaynak olarak değil aynı zamanda turizm aktivitesinde toplumlar arasında ortaya çıkan insan ilişkileri, bilgi, görgü, değişik yaşamları tanıma, öğrenme, tatma gibi çeşitli kültürel iletişimler, dostluk bağları, insan sevgisi gibi hümanistik değerler olarak ta algılamak gerekir.(Gündüzalp:1992;61)

Oysaki turizm taşıdığı değer itibariyle sadece turist çekmek için kullanılan bir alan olmasının yanında, eğitim sistemi içerisinde istifade edilebilecek kadar etkili bir alandır. Bu güne kadar insanlarımız yukarıda bahsedildiği üzere hep girdi-çıktı-arz-talep; girişimci-sermaye-kazanç açısından yaklaştı turizme. Bu yaklaşım turizmi maddi kazanç boyutunun dışına çıkaramadı. Girdiyi para olarak algılamak ve kazancı para ile eşdeğer tutmak; turizmin çerçevesi daraltmaktan öte gitmedi. Bu çalışma içerisinde, turizmin istenildiğinde bilindiği misyonun dışında; daha etkili hale getirilebileceğinden, girdi olarak sadece paranın değil bir çok değerın kazanca dönüşebileceğinden bahsedeceğiz.

Daha açık bir ifade ile eğitim sistemimiz içerisinde kullanılacak turizmin; hem eğitim kalitesine sağlayacağı pozitif kazançlar hem de eğitim içerisinde kullanılmaya başlayan turistik yörelerin istifade edebileceği kazançlar üzerinde durulacaktır. Kısaca özetlersek; Biz turizmi, eğitim sistemimiz içerisinde kullanacak olursak, bundan eğitim sistemimiz ne kazanç sağlayacak, bu etkileşim içerisinde Türkiye Turizmi ne kazanç sağlamış olacak? Bu bildirimizde bu soruların cevabını vermeye çalışacağız. Bu amaç doğrultusunda tarih ve turizmin birbirleri ile olan yakın ilişkisinden bahsederek; okullarda vermeye çalıştığımız tarih eğitimi içerisinde bu yakınlığı nasıl hissettirebiliriz? bunun değerlendirmesini yapmaya çalışacağız.

II. Tarih ve Tarih Eğitimi

Bugün hala tarihi, sadece geçmişteki bir olaylar dizisi gibi gören, zeka ve enerji gerektiren pek çok verimli saha varken tarih yazmak için zaman harcanmasına akıl erdiremeyenler vardır. Halbuki tarih, diğer ilim dalları yanında bir konudan ibaret değildir. Aynı zamanda, İnsanlara, doğru neticelere varmaları için yön veren bir düşünce tarzıdır. (Kütükoğlu:1998, s. 4)

Bütün insanların geçmişten cesaret almaya, onu öğrenmeye ve bu suretle tecrübe kazanmaya ihtiyacı vardır. Her millet atalarının geçmişteki başarılarıyla iftihar eder. Gerek fertlerin, gerekse toplumların ne olduklarını ve nereden geldiklerini bilmeye ihtiyaçları vardır. Bunun sağladığı ruhi tatmin yanında pratik bir takım faydaları da mevcuttur. Zira İnsanlar sadece kendi tecrübelerinden değil daha önce dile getirmeye çalıştığımız gibi; kendilerinden öncekilerin tecrübelerinden de istifade ederler. Tarihi gelişmelerin bilinmesi, çağdaş değerlerin de daha iyi takdir edilmesine imkan sağlar. (Kütükoğlu:1998, s. 4). İnsana doğru değerlendirme yapmayı öğreten tarih, insanı çağdışı olmaktan kurtarır, gününü yaşayan, geleceğe doğru uzanan değerleri içinde yapıcı rol oynamasına yol açabilir.

Tarih ilmi, toplumun kalkınma vetiresiyle sürekli olarak hareket eden ve ilerleyen bir ilimdir. Zira gelecekte kendisine doğru ilerlediğimiz hedef, ancak biz ona ilerledikçe biçim almaya başlayan ve biz ileri gittikçe alakalı yorumumuzu aydınlatan bir nesnedir. Bir taraftan toplumun, tekamülünün yönünü tayin eden tarih, diğer taraftan, hisseden düşünen, tesir eden insan şuuruna bol malzeme temin eder. Tarih mütefekkiye ufkunu genişletmeyi, meselelerin karmaşıklığının ve iç içeliğinin şuuruna varmayı öğretmekte, ona hayal edemeyeceği ve öngöremeyeceği çözümle sunmakta veya bu çözüm yollarını tıkayabilecek engelleri gözler önüne sermektedir. (Yediyıldız-Yücel:1990, s. 61)

Tarihçi çağının insanıdır ve çağına insan varoluşunun koşulları ile bağlıdır. (Carr:1996, s. 29). Tarihçi bugünün bir parçası ve olgularsa geçmişe ait olduklarından, bu karşılıklı etkileşim aynı zamanda bugün ile geçmiş arasında bir karşılıklılığı işin içine katar. Tarihçi ve tarihin olguları birbirleri için gereklidir. Tarihçi olguları olmaksızın köksüz ve boş, olgular tarihçileri olmadan ölü ve anlamsızdır. Bundan ötürü, “Tarih Nedir?” sorusuna ilk cevap şu olacaktır: Tarihçi ile olguları arasında kesintisiz bir karşılıklı etkileşim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitmez bir diyalog. (Carr:1996, 34-35)

Tarihin tanımı içerisinde geçen anahtar kavramlardan bir diğeri de **yer (mekan), zaman ve faillerdir**. Tarihten bir örnek olay verirken mümkün olduğunca yer, zaman ve failerin belirtilmesi gerekmektedir. Tarihçi, incelediği toplumla o toplumun içinde bulunduğu mekan arasındaki bağlantıyı da hiçbir zaman gözden kaçırmamak mecburiyetindedir. Mekandan soyutlanmış bir toplum düşünülemez gibi böyle bir tarih yazılması da düşünülemez.(Kütükoğlu:1998, 3-4)

Tarih Eğitimi, tarih bilincini oluştururken; tarihin taşıdığı misyon ve vizyonun dışına çıkmamalıdır. Bu bağlamda önemli olan, Tarih Eğitimi hem tarihin taşıdığı misyon dışına çıkmadan hem de insanların ilgi ve ihtiyaçlarını törpülemeyen toplum bireylerini tarihe nasıl angaje edebilir? Böyle bir soru günümüze kadar süre gelen tarih eğitiminin değerlendirilmesi gerektiği gerçeğini gündeme taşımaktadır.

İnsanlar mevcut olan tarih ders kitaplarında; tarihler, olaylar ve bir çok yer isimleri öğrenirler. Fakat ne büyük talihsizliktir; bu olaylar, tarihler ve olayların geçtiği tarihi mekan ve yerleri öğrenim hayatlarının arkasından untabilmektedirler. Öğrenim yıllarında tarihi önemine şahit oldukları bir çok yeri daha sonraları sıradan bir yer ve mekan olarak değerlendirmeye başlamaktadırlar.

Uzun süre eğitimcilerin kafa yorduğu okullarda tarih eğitimi meselesi Çağatay Uluçay ve Salih Özbaran gibi tarihçilerle birlikte, tarihçilerinde üzerinde düşünmeye başladığı bir konu alanı olmuştur. Çağatay Uluçay, tarih öğretiminde yerel tarih öğretiminin ve alan gezilerinin önemine dikkat çekmiş, Prof. Dr. Özbaran da tarih ders kitaplarındaki içerik meselesini derinlemesine ele almıştır.(Safran;2003;s. 941)

Tarih Eğitimcilerinin çeşitli sebeplerle kullandıkları, düz anlatım, soru cevap ve konu tekrarı gibi yöntemler artık çok gerilerde kalmıştır. Türkiye’de öğrenciyi araştırmaya yönelten aktif yöntemlere dayalı tarih öğretimi meşrutiyet döneminden beri sık, sık gündeme gelse de tarih öğretimimiz aktarıcı geleneğin, soru cevap tekniğinin kullanılmasının ve tarih ders kitabına bağlılığın ötesine gidememiştir.(Safran:2003;s. 936).

Burada mühim olan Tarih eğitimini etkili hale getirebilmek için diğer bilim dalları ile köprüler oluşturmasını sağlamaktır. Amaç başarıyı sağlamak, öğrencinin öğrenme ve kavrama düzeyini arttırarak; daha öncede belirtildiği üzere öğrencileri ezberci eğitim sisteminden kurtarmaksa, bunun için gerekli bütün girişimler ve projeler tek, tek değerlendirilmeli, doğru olanlar bilim dünyasınca destek görmelidir.

III. Tarih ve Turizm İlişkisi

Tarihin akademik olarak paslaşabileceği ve tarih bilincinin oluşmasında etkili olarak yararlanabileceği disiplin hiç şüphesiz Turizmdir. Tarih geçmişi anlatan bir bilimse Turizm sahip olduğu misyonuyla insanlara geçmişi yaşatan bir bilimdir. Turizm, özellikle tarih ve kültür turizmi insanların gezdikleri tarihi mekanlarla empati kurmalarını sağlar. Öyle ki Yerel kültürel özelliklere dayalı otantik deneyimlere dünya turizminde talep yükselmektedir. (Yenen:2003, s. 1)

Avrupalı turistlerin yüzde 30'u ziyaret etmek için kültürel miras sitelerini seçiyor, bu oran önemli kültürel etkinlikler olduğunda yüzde 45'e, 50'ye çıkıyor. Kültürel turizmi hedeflemek turizmde kaliteyi yükseltmeye çalışmak anlamına geliyor. Bu Türkiye'nin "ucuz ve kalitesiz destinasyon" imajını kırabilir. Ülkemize bu amaçla gelen turistlerin oranı henüz yüzde 10 civarında bile olsa gelir düzeyleri daha yüksek bir kesim oldukları için ekonomik açıdan hiç de hafife alınmamaları gerekiyor. Son olarak kültürel turizm uzun dönemde kitle turizmine oranla sürdürülebilir turizm amacına çok daha fazla hizmet ediyor.(Yenen:2003, s. 1)

Özellikle tarihi ve kültürel değerlere sahip kentler, buldukları ülkelerden daha çok tanınır, bilinir olmuşlardır. Bu durum artık sanayi kadar ekonomik girdiyi sağlayan Turizmi ön plana çıkartmıştır. Artık kent tarihleri ve tarihi kentler dünya pazarında turizm adına satılan birer metaya dönmüştür. Tarih – Turizm ve Turizm – Tarih etkileşimi ve dönüşümü dünyadaki kent tarihine olan ilginin temel gerekçelerinden birini oluşturmaktadır. Bugün ülkelerden çok kentler ön plana çıkar durumda. Fransa'dan daha çok Paris, İngiltere'den daha çok Londra, Macaristan'dan daha çok Budapeşte, Rusya'dan daha çok Moskova, Türkiye'den daha çok İstanbul bilinir hale gelmiştir. (Erten:2001, s. 126).

Dünyada bazı kentlerin tarihi, kültürel ve coğrafi özellikleri ülkelerin bile önüne geçse biliyorsa bu hiç şüphesiz bu kentlerin kendilerine özgün yapıları, kültürlerindedir. İstanbul'u İstanbul yapan tarihidir, iki büyük imparatorluğa başkentlik yapmasıdır. Milyonlarca Turisti İstanbul'a çeken, İstanbul'un sahip olduğu tarihi ve kültürel mirastır. Fakat bizler İstanbul'un fethini tarih derslerimizde büyük bir heyecanla anlatırken, niçin bu dersi İstanbul'da işlemeyi akıl edemiyoruz? Olanakların bu kadar çok ve organizasyon faaliyetlerinin kolay yapılabilirdiği bir 21.yy Türkiye'sinde eğitim gören öğrenciler niçin İstanbul ile tanıştırmazlar?

Her şeyden önce, kültürel kimlik kavramının giderek önem kazandığı küreselleşme süreci içerisindeki günümüz dünya koşullarında, kültürel mirasımıza sahip çıkmamanın kimliğimize sahip çıkmakla eş anlamlı olduğu bilinciyle hareket etmek zorunda olduğumuzu kabul etmek gerekmektedir.

Kültürel miras, turizmin en önemli kaynaklarından biridir. Bu nedenle; kültürel mirasın turizm potansiyelinin, turizm gelişiminin kısa, orta ve uzun dönemli olarak değerlendirilmesini baz alan stratejiler oluşturulmalıdır. Söz konusu stratejiler, miras alanının ziyaretçi kapasitesini değerlendirmeye ve makul limitler belirlemeye de imkan sağlamalıdır.(Tok:2002; s. 223)

İnsan yapısı itibariyle farklı olan her şeye ilgi duyar. Benzer olan şeyler insanları çabuk sıkılmaya iter. Hayat bile böyledir insan için. Bütün İnsanları farklılıklar mutlu kılar. Yaz mevsiminde niçin tatile gideriz? Veya en ufak bir tatil imkanında kendimizi niçin yaşadığımız çevrenin dışına atarız? Tekdüze yaşamdan sıkıldığımız için. Farklı insanlar farklı yerler, kültürler, sevgiler, anlar aradığımız için diye de cevap verebiliriz bu sorulara.

Aynı durum Eğitim sistemimiz içinde geçerlidir. Öğrenciler farklılıklardan hoşlanırlar. Öğretmenin derse bir gün bir dördüyle başlaması, veya başka bir gün alıp öğrencilerini alan gezisi ile okul dışında bir mekana götürmesi ve dersini bu mekanda işlemesi; o gün işlenen o dersi; öğrencinin unutmayacağı bir ders haline getirir. Niçin unutulmaz o ders? Sebep açık: farklıdır çünkü.

Buna rağmen Türkiye'deki kentler her geçen gün biraz daha fazla birbirine benziyor. Öyle ki, kentler giderek birbirinden ayırt edilemeyecek derecede aynılaşacak, birbirinin karbon kopyası haline gelecek. Oysa yakın bir geçmişte kentlerin hepsinin kendine özgü bir yapısı, karakteri ve özelliği vardı. Her kent biricikti ve bu özgünlüğü ile tanınırdı.(Atauz:2001; s. 121). Öyleyse bizler bu özgünlüğü sulandırmadan, muhafaza etmeye çalışmalıyız.

Bu hem turizm açısından, farklılıkların yaşatılarak bu bölgelere insanların çekilebilmesi için önemlidir. Hem de Tarih ve tarih eğitimi açısından bakıldığında geçmiş tarihi ve kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemlidir. Burada karşımıza çıkan şey yine Turizm ve Tarih ilişkisidir.İkisinde de önemli olan faktör insana, çevreye, topluma verilen değer ve bu değerleri yaşatma bilincidir. Öyleyse yapılması gereken ilk hamle bu iki akademik disiplini ortak paydaları doğrultusunda düşünerek bir potada eritebilmektir.

Özet olarak İfade edecek olursak, Bizim bu iki disiplin arasında oluşturacağımız köprü hem Turizmin amaçlarına hem de turizm ile aynı ortak paydalara sahip Tarih ve tarih eğitiminin amaçlarına hizmet etmelidir.

IV. Tarih Eğitimi ve Turizm Amaçlı Girişimler:

Tarih Eğitimi ve Turizm amaçlı olarak yapılabilecek çalışmaları dört ana başlık altında değerlendirecek olursak bu başlıkları şu şekilde sıralayabiliriz;

1. Tarihi ve Turistik Değerlerin Tespit Edilerek Etkin Hale Getirilmesi
2. Tarih Eğitimi Amaçlı Geliştirilebilecek Turizm Organizasyonları
3. Tarih Eğitimi Amaçlı Turizm Organizasyonlarında Tur Rehberliği
4. Tarih Öğretmenlerinin Eğitim Amaçlı Turizm Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleri

1. Tarihi ve Turistik Değerlerin Tespit Edilerek Etkin Hale Getirilmesi

Günümüzde bir çok Anadolu şehri tarihi ve kültürel değerleri ile göz kamaştırıcı bir zenginliğe sahiptir. Her yörenin ayrı bir kültürel dokusu ve kendine has bir tarihi vardır. Fakat ne büyük talihsizliktir ki bu zenginliklerin gün yüzüne çıkartılması ve muhafaza edilerek insanlığın hizmetine sunulması gerekirken, bu değerler her geçen gün unutulmakta ve silinmeye yüz tutmaktadır. Mesela günümüzde unutilan tarihi değerlerden bir tanesi de (İnebolu-Kastamonu-Çankırı-Ankara) yol güzergahıdır. Milli mücadele döneminde cephaneye sevkiyatı için kullanılmış olan İnebolu-Kastamonu-Çankırı-Ankara yolunun yıllar sonra hayata geçirilmeye çalışılması (**İstiklal Yolu Projesi**) tarihi bir değer turizm faaliyetleri için nasıl aktif hale getirilebileceğine güzel bir örnektir. Çankırı ve Kastamonu valilerinin bu proje için işbirliği içerisinde girmesi ve birlikte hareket etme kararı alması tarihi değeri olan mekanların, turistik projelerin, il yönetimleri tarafından destek gördüğünü de göstermektedir.(Sözcü Gazetesi:3 Şubat 2006, s. 1). Bu yolun restore edilerek hayata geçirilmesi ile hem tarihi mirası yaşatmak hem de bu mekan sayesinde bu güzergaha turistik bir değer kazandırmak amaçlanmıştır.

Ülkemizdeki turizm faaliyetleri, bu tür Anadolu şehirlerinden soyutlanarak, deniz kıyılarına, dağ manzaralarının cömertçe izlenebildiği mekanlara, kış sporlarının yapılabildiği, heyecan ve adrenalin dolu mekanların olduğu yörelere kaymaktadır. Ülkemizde Antalya en çok rağbet gören turistik merkezdir. Turistlerin %40'ı Antalya'yı tercih etmektedir. İstanbul ve Ege kıyılarının her biri % 20'lik Pazar payına sahip.

2002'de İzmir, Muğla ve Aydın'ı ziyaret eden Turist sayısı 2.8 milyondur.(Varlıer:2005, s. 1). Niçin bir Balıkesir, Bursa, Ankara, Çankırı bu yüzdelerinde yok?. Bu sayede, Türkiye bir çok gelir elde ettiğini zannederken Anadolu kültürü ve tarihinin ilgisizlik ve talepsizlikten yok olup gitmesine maalesef göz yummaktadır.

Bu durum hem tarih eğitimi hem de turizm aktivitelerinin genişletilmesi açısından gelecek bir vadede telafisi mümkün olmayacak kaynaklarımızın kuruyarak yok olmasına zemin hazırlamaktadır. Bu duruma mani olmak için yapılabilecek ilk girişimlerden bir tanesi de alternatif turizmdir. Alternatif turizm: Sosyal ve ekolojik uyuma, yerel ve yabancı girişimcilerin işbirliğine ve gelişmede yerli malzeme kullanılmasına öncelik verme amacını güden turizm çeşididir” (www.turizm.gov.tr).

Alternatif turizm çok çeşitli özelliklere sahiptir. Daha küçük çaplıdır, bölgesel kişiler tarafından geliştirilmektedir. Doğal çevreye zarar vermez. Kültürel yapılar ön plana çıkmaktadır. Sürdürülebilir turizmin içine aldığı, doğal kaynakların korunması, gelişme sınırlarının dikkate alınması, yerel kültürü ve toplumu ilgilendiren konulara dikkat edilmesi gibi anlayışları kabul etmektedir (Tosun, 2000). Alternatif turizm, büyük tur operatörlerden çok, bölgesel yada konuyla ilgili uzmanların ilgilendiği bir turizm çeşididir. Münferit ziyaretler daha ön planda olup, büyük gruplar tarafından alternatif turizm alanlarına yoğunlaşma olmamaktadır. Kitle turizmi alternatif turizm alanları için pek uygun olmayan öğeler içermektedir. (Tosun, 2003). Bu bilgilerden hareketle Tarih eğitimi amaçlı yapılacak turizm faaliyetlerini de alternatif turizm seçenekleri içerisinde göstermek mümkündür.

Turizm sektörü, Türk ekonomisinin en hızlı büyüyen sektördür. 1985-2002 yılları arasında sektörün yıllık ortalama büyüme hızı turist sayısında % 10, turizm gelirinde % 11'dir. Türk ekonomisinde bu denli hızlı büyüyen ikinci bir sektör yoktur. Türkiye, yalnızca deniz / kum / güneş ülkesi olarak sıradan bir turizm destinasyonu olmaktan çıktığında ve sahip olduğu büyük turizm potansiyelini değişen dünya turizm trendlerine göre dizayn ettiğinde, bu sektördeki gerçek yerini bulacaktır.

Turizmde kimi destinasyonlar doğal güzellikleriyle, kimileri sosyo-kültürel yapılarıyla öne çıkar. Türkiye her ikisine de sahiptir. Eşsiz kültürel birikimi, doğal güzellikleri, çok özel flora ve faunası, mutfağı, folklorik özellikleri Türkiye'yi sıradışı bir turizm ülkesi yapmaktadır. Bu potansiyelin değerlendirilmesi için çeşitli projelerin geliştirilmesi gerekmektedir.(Varlıer:2005, s. 1). Bu projeler çerçevesinde

uygulanabilecek ve sonuçları açısından geri dönütü kısa sürede sağlanabilecek projelerden bir tanesi **“Turizm Destekli Tarih Eğitimi”** projesidir.

İnsanlar maddi ve manevi refah düzeyleri iyi olduğunda Turizm faaliyetlerine katılırlar. Fakat her insan maddi gücü ne olursa olsun bir eğitim sürecinden geçmek zorundadır. İşte bizler Eğitim süreci esnasında turizmi nasıl etkin kılabiliriz onun muhasebesini yapmalıyız. Tarih ve Kültür Turizmi odaklı gittiğimizi düşünelim. Hangi tarih kitabımızda bölgesel kahramanlar, milli mücadelede emeği geçenler anlatılmaktadır? Hangi kitabımızda illerimizin yerel tarihi hakkında merak uyandıracak, insanımızın ,öğrencilerimizin öğrenme isteğini harekete geçirecek bölgesel nitelikli tarih anlatılmaktadır. Öyleyse işe ilk olarak buradan başlanmalı ve yerel tarih; eğitim sistemi içerisine alınmalıdır. İnsanlar barış ve anlaşmalardan, savaşlardan daha çok yaşadıkları coğrafyayı keşfetmelidir.

Bu fikir doğrultusunda keşfetme girişimi ilk olarak Anadolu şehirlerimizin yerel tarih ve kültürlerini araştırmaya başlamaları ile ortaya çıkacaktır. Her il kendi tarihini öğrenecek bu noktada gerekli turizm ve tarih derneklerinden de yardımlar istenecektir. Milli Mücadele döneminde hastaların tedavi edildiği bir hastane, askerlerin ağırlandığı bir han, asker ve mühimmat sevk edilen bir istasyon veya bir cephane yolu ortaya çıkacaktır mutlaka. İşte bu mekanlar hem o bölgenin kendine özgü tarihinin sembolü olacak hem de insanların bu bölgeye olan meraklarını arttıracaktır. Bu yerlerin tespit edilmesi ve orijinaline tam uygun olarak restore edilmesi ile kaybolan tarih, tekrar hayata döndürülmüş olacaktır.

Tarih eğitimi içerisinde İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi müfredatında Balıkesir Kongresi olmasına rağmen kaç öğretmen bu konuyu Balıkesir de işledi? Kaç lisemiz bu kongrenin yapıldığı mekanı görmek için Balıkesir'e geldi? Veya kaç lisemiz Sivas'a Erzurum'a, Amasya'ya gezi düzenledi? Veya kaç öğrencimiz İnebolu'dan Ankara'ya cephane taşınan cephane yolunu tarih kitaplarında okudu ve bu yolu bizzat görebilmek için bu bölgeye alan gezisi düzenledi?. Bu soruların cevabını Ankara'da yapılmış akademik bir çalışmanın sonuçlarıyla vermek istiyorum;

Prof. Dr. Mustafa Safran'ın Ankara İl merkezinde 15 lise ve dengi okulda 536 öğrenciye uyguladığı bir ankette Öğrencilerin % 91'i tarih derslerinde gezi yönteminin hiç kullanılmadığını sadece % 2'lik kısmı sık sık kullanıldığını ifade etmiştir.(Safran:1998, s. 1)

Erhan Metin'in Çankırı il merkezinde farklı liselerde eğitim gören 270 lise öğrencisine uygulamış olduğu ankette “**Tarih derslerini okul dışında bulunan tarihi mekanlarda işlemek ister misiniz?**” sorusuna öğrencilerin % 96'sı evet cevabını vermiştir.(Metin:2005, s. 6). Bu iki sonuç bizlere artık tarih eğitiminin klasik metotlardan arındırılarak, çevreyle empati kurmayı sağlayacak metotlarla zenginleştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anadolu şehirlerinin yerel tarihlerini araştırmaları ile ortaya çıkaracakları yeni tarihi mekanlar, kültürler, tarih eğitiminin önemli atölyelerini oluşturacaktır. Okul Dışı tarih öğretimi doğrultusunda yapılacak Eğitim amaçlı turistik geziler bu illerin tarihi mekanlarının; tarih derslerinde istifade edilen merkezler haline gelmesini sağlayacaktır. Tarih dersleri bu sayede hem monoton ve tekdüze olmaktan çıkacak hem de bu bölgeye yapılan bu tür geziler bölge halkının turistik açıdan kalkınmasını sağlayacaktır. Yeni yerler gören, tarihi; kitaplarda okudukları mekanlarda yaşayan, farklı kültürleri gören öğrencilerimiz bu gördüklerini başka insanlarla paylaşacak ve bu sayede o bölgenin turistik tanıtımını da yapmış olacaklardır.

Böyle bir aktivitenin hayata geçirilmesi ve bu amaç doğrultusunda yapılacak organizasyonların arttırılması, doğal güzellikler (deniz, kum, güneş, yayla, dağ vb) bakımından fazla zengin olmayan; fakat tarihi, kültürü, folklor ve gelenekleri ile Anadolu'yu yaşatan illerimizin Turizm açısından tanıtılmasını sağlayacaktır. “Turizm destekli tarih eğitimi” projesi içerisinde eğitim amaçlı olarak yapılan bu geziler, turizm sektöründe arka sıralarda kalan illerimizin, tarih ve kültür turizmi bakımından ön sıralara çıkmasını kolaylaştıracaktır. Anadolu'ya ait tarihi ve turistik değerler bu sayede etkin hale getirilmiş olacaktır. Böylece hem tarih eğitimi için yeni kullanım alanları oluşturulurken hem de Turizm faaliyetlerinin düzenlenebileceği, tarih ve kültür meraklılarının çekilebileceği yeni mekanlar vücuda getirilecektir.

2. Tarih Eğitimi Amaçlı Geliştirilebilecek Turizm Organizasyonları

Tarihi ve Kültürel özellikleri ile tarih eğitimi içerisinde istifade edilebilecek bölgelere düzenlenecek olan tarih eğitimi amaçlı turizm organizasyonları diğer turizm organizasyonlarına göre farklı niteliklere sahiptir. Tarih Eğitimi Amaçlı Turizm Organizasyonlarında dikkat edilmesi gereken ilkeleri sıralayacak olursak;

- a. Amaçların belirlenmesi
- b. Organizasyonun gerçekleştirileceği güzergahların belirlenmesi
- c. Organizasyon Alt yapısının Oluşturulması
- d. Organizasyonun tamamlanması ve değerlendirilmesi

a. Amaçların Belirlenmesi: Öncelikle Tarih Eğitimi Amaçlı Turizm Organizasyonlarının, diğer organizasyonlar gibi eğlenme, vakit geçirme veya stres atma gibi amaçlardan daha ziyade; etkili öğrenme, çevreyle etkileşim kurma, tarihi değerleri tanıma, tanıtma ve yaşatma gibi amaçları olduğu kesinlikle unutulmamalıdır.. Bu yüzden Tarih Eğitimi amaçlı Turizm organizasyonlarında ilk olarak amaçlar çok iyi belirlenmelidir.

Amaç: Etkili ve kalıcı Öğrenme + Çevreyle Etkileşim + Empati Kurma + Tarihi Değerleri

(tanıma + tanıtma + yaşatma) Benimseme.

Yukarıdaki belirtilen amaçlar tarih eğimi amaçlı yapılacak turizm organizasyonlarında yerine getirilmesi gereken amaçların başlıcalarıdır.

b. Organizasyonun gerçekleştirileceği güzergahların belirlenmesi :

Tarih Eğitimi amaçlı turizm organizasyonları düzenlenirken ilk olarak organizasyonun planlandığı ilin veya bölgenin sahip olduğu tarihi ve kültürel zenginlikler tespit edilmelidir. Bölge yetkililerinden veya varsa o bölgedeki turizm ve kültür müdürlüğünden bölgeye ait tarih dersi içerisinde kullanılacak mekanların muhtevası istenilmelidir. Yetkililerden alınan ön bilgi üzerine Tarih müfredatı o bölgedeki tarihi mekanlara göre ayarlanmalıdır. Hangi mekanda hangi konu anlatılacak, tarih öğretmenince bunun planlaması yapılmalı ve bir ders planı hazırlanmalıdır. Gezilmesi düşünülen güzergahlar ne kadar çok müfredatla uyumlu olursa öğrencilerin öğrenme ve kavrama düzeyleri de o denli arttırılmış olur.

Örneğin, T.B.M.M'nin açılışını Anıtkabir'de anlatmak ile ilk T.B.M.M. binasında anlatmak öğrenciye farklı manalar kazandırır. Bundan dolayı güzergahlar müfredat paralelinde izlenirse hem etkili öğrenme sağlanmış olur hem de mekanların zihinlerdeki kalıcılığı sağlanmış olur.

c. Organizasyon alt yapısının oluşturulması : Tarih Eğitimi Amaçlı Turizm Organizasyonlarının gerçekleştirilebilmesi için organizasyon alt yapısının oluşturulması gerekir. Bunun için gerekli bazı yazışmaların yapılması ve gerekli izinlerin alınması gerekir. Özellikle gezi yapılması düşünülen bölgede bulunan Milli Eğitim, Turizm ve Kültür Müdürlükleri ile yazışmalar yapılarak bölgeye eğitim amaçlı bir gezi yapılacağına haber verilmesi organizasyonun esenliği açısından güven verir.

Yetkililerin bu yazı üzerine bazı girişimlerde bulunmaları (Karşılama, ağırlama, rehberlik vb) katılımcıları bir diğer organizasyonlarda da olumlu yönde etkileyecektir. Öğrenciler adına velilerden izin alınması da eğitim amaçlı gezilerde velilerin güvenini sağlayacaktır. Velilerden izin alınması esnasında gezi için lazım olabilecek maddi desteklerde talep edilebilir. Bu okul üzerinde oluşabilecek maddi yükün kaldırılmasını veya bir derece hafifletilmesini de sağlayacaktır.

Alt yapının oluşturulması noktasında organizasyonun gerçekleştirileceği bölgelerde bulunan, Belediyeler, Turizm Dernekleri, Kültür ve Turizm Müdürlükleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Tarih Vakıfları gerekli durumlarda işbirliği kurulabilecek, yardımlarına müracaat edecek kurumlar arasında gösterilebilir. Tarih Eğitimi amaçlı Turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi sırasında gerekli işbirliklerinin yapılmasından sonra bir Tur Rehberinin refakatinde alan gezilerinin yapılması eğitim kalitesini yükselteceği gibi alan gezisini de daha etkili ve kalıcı hale getirecektir. Bu konuyu daha sonra ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

d. Organizasyonun tamamlanması ve değerlendirilmesi; Organizasyonun tamamlanması sonucunda öğrencilerin organizasyondan aldıkları deneyim, tecrübe, bilgi ve duygularını konu alan bir rapor istenmelidir. Ayrıca eğitim amaçlı gerçekleştirilen bu organizasyonda işlenmiş olan tarih müfredatı konuları, sözlü veya yazılı sınavlarla değerlendirilmelidir. Böylece öğrenciler açısından ne derece etkili olduğu tespit edilmelidir. Ayrıca resim öğretmenleri bu organizasyonun tamamlanması sonucunda öğrencilerden gezme ve öğrenme fırsatını buldukları bölgelerin tarihi ve kültürünü tanıtıcı afişler hazırlamalarını istemelidir. Böylece zihinde oluşmuş olan görsel bilgilerde tekrarlanmış ve kalıcılığı artırılmış olacaktır. Aynı zamanda lise öğrencilerinin gözünde o bölgeye ait turizm afişleri de hazırlanmış olacaktır.

3. Tarih Eğitimi Amaçlı Turizm Organizasyonlarında Tur Rehberliği

Turistik organizasyonların eğitici ve etkili olabilmesini sağlayan faktörlerin en başında Turizm Rehberliği ve Tur operatörlüğü gelmektedir. Turizm Destekli Tarih Eğitimi doğrultusunda yapılmasını istediğimiz, eğitim amaçlı turizm organizasyonlarının etkili kılınabilmesi de bu alanda yetişmiş uzaman kişilerin yardımları ile sağlanabilmektedir. Her ne kadar amaç tarih eğitimini etkili kılabilmek ise de bunun için yapılan organizasyonun bir turizm faaliyeti olduğu da asla unutulmamalıdır. Bundan dolayı bu tür organizasyonlarda tarih öğretmenlerimiz veya eğitim amaçlı turizm organizasyonu gerçekleştiren eğitimcilerimiz, Turizm rehberlerinin ve tur operatörlerinin danışmanlığında, bu organizasyonları

gerçekleştirmelidirler. Bu sayede hem amaç ve hedeflere ulaşmak daha kolay olacak hem de organizasyonun gerçekleştirilmesi sırasında doğabilecek aksaklıklara karşıda bir uzman nezaretinde gerekli tedbirler alınmış olacaktır.

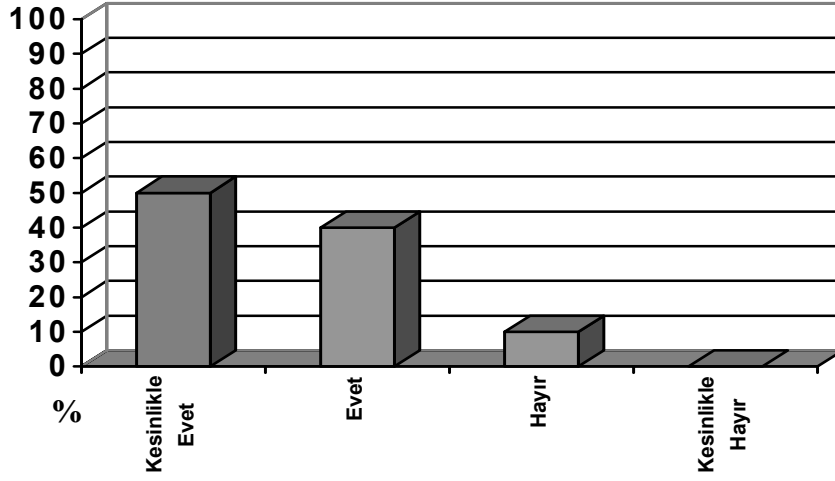
Fakat bu noktada Türkiye Turizminin personel ve işgücü incelendiğinde yukarıda dile getirmeye çalıştığımız branşlarda yetişmiş eleman sayısının yetersiz olduğunu görmekteyiz. Mesela; 1990 yılında Ankara Turizm Bakanlığında işletme belgesi almış 30 Konaklama işletmesinde yapılan bir araştırmaya göre 1451 personelin, 1044 kişisi (%72) herhangi bir düzeyde mesleki turizm eğitimi almamıştır.(Aydos:1992, s.176). 1992-1993 yılı itibariyle çeşitli üniversitelere bağlı 30 meslek yüksek okulunda Turizm ve Otelcilik eğitimi yapan programlardan, sadece 3 tanesi turizm rehberliği, 2 tanesi de seyahat acenteciliği programı uygulanmaktadır.(Aydos:1992, s. 178).

Türkiye’de Turizm alanında yetişmiş eğitimli eleman sıkıntısı bu şekilde ise Tarih Eğitimi Amaçlı Turizm Organizasyonlarında yararlanılması düşünülen Turizm rehberi, Tur operatörü gibi uzmanların boşluğu nasıl doldurulabilir? Bunun çözüm yolları aranmalıdır. Eğitim amaçlı Turizm faaliyetleri amatör davranış ve görevlileri kabul edemez. Çünkü bu organizasyonların amacı insan eğitimi ve bu sayede Turizm faaliyetlerinin artırılmasıdır. Amatör çözüm yolları, kişi, kurum veya kuruluşların ortaya koyacağı geçiştirici faaliyetler maalesef yeterli olamayacaktır.Öyleyse Tarih Eğitimi amaçlı Turizm organizasyonlarında ihtiyaç duyulacak tur rehberleri veya operatörlerinin yetiştirilmesinde belirli standart ve kurallar dahilinde projeler geliştirilmelidir.

Turizm Rehberliği,Tur rehberliği ve operatörlüğü gibi mesleki uzmanlık gerektiren branşlarda eğitimli elemanların sağlayacağı katkı ve faydalar inkar edilemez. Bizim amacımız her ne kadar Tarih Eğitimi Amaçlı Turizm Faaliyetlerini etkili hale getirmek olsa da, tarih eğitimi amacını taşıyan alan gezilerinde ihtiyaç duyulan kişilerden bir tanesi de tur rehberleridir. Tarih Öğretmenlerinin düzenleyecekleri alan gezilerinde ihtiyaç duyulan bu turizm mesleğinin yerini doldurmaları ve tur rehberinin sağlayacağı kazanımları sağlayabilmeleri ve öğrencilerin yeterli düzeyde memnuniyeti sağlamaları maalesef imkansızdır. Bundan dolayı tur rehberlerinin turizm destekli tarih eğitiminde gerekli oldukları yeri belirleyebilmek amacı ile tarih öğretmenlerimizin bu konudaki görüşünü sorduk;

Tarih Eğitimi içerisinde geçmekte olan yer ve mekanlara düzenlemeyi düşündüğünüz gezilerde tur rehberinden yararlanmak ister misiniz?

Şeklinde ki anket sorumuza Çankırı İlinde Görevli Tarih Öğretmenlerimizce verilen sayısal veriler şöyledir:

Çankırı ili ortaöğretim kurumlarında (özel ve devlet) görev yapmakta olan tarih öğretmenlerinin %50 si alan gezilerinde tur rehberinden yararlanmak ister misiniz sorusuna kesinlikle evet; %40'ı evet, % 10'u hayır şeklinde cevap vermiştir. Evet cevabını verenlerin yüzdelik dilimlerinin toplamı alındığında % 90 gibi sonucun çıkması, Çankırı İli'ndeki tarih öğretmenlerinin tur rehberliğini ayrı bir uzmanlık alanı olarak gördüklerini ve bu konuda uzman desteğinin faydalı olacağını düşündüklerini göstermiştir.

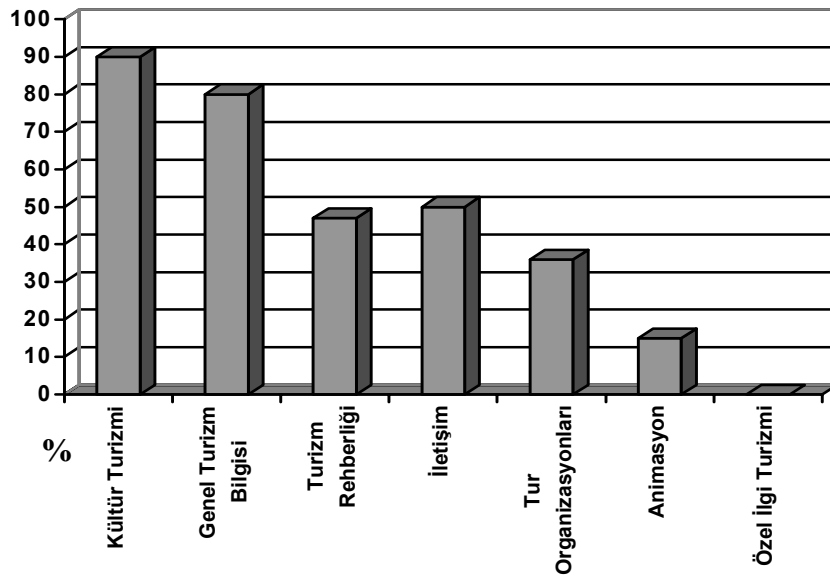
4. Tarih Öğretmenlerinin Eğitim Amaçlı Turizm Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleri

Çankırı ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı (özel ve devlet) eğitim kurumlarında görev yapmakta olan tarih öğretmenlerinin tümüne yönelik hazırladığımız anket aracılığı ile her bir tarih öğretmenin görüşünü aldık ve onların verdiği cevaplardan yola çıkarak tarih öğretmenlerinin Turizm destekli tarih eğitimine bakış açılarını yansıtan bir değerlendirmede bulunduk. 11 farklı lise ve 4 özel öğretim kurumu çapında yapılan bu araştırma aynı zamanda Çankırı ilinde tarih eğitimi üzerine yapılmış olan en kapsamlı çalışma araştırma özelliğine de sahip olmuştur.

Turizm Destekli Tarih Eğitimi ile asıl amacımız, tarihimizi ve kültürel değerlerimizi öğrencilerimize etkili ve kalıcı olarak öğretebilmektir; bu doğrultuda ilk olarak yapılması gerekenlerden bir tanesi tarih öğretmenlerinin veya eğitim

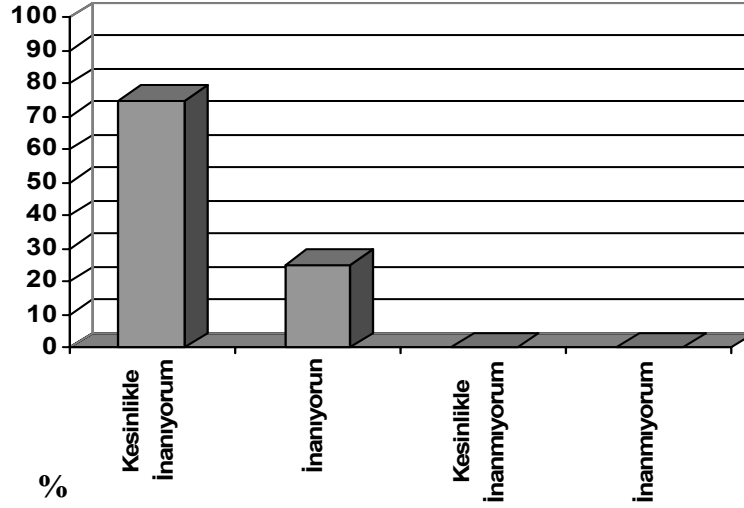
fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının turizm konusunda bir alt yapıya kavuşturulması ve genel hatları ile donanımlı hale getirilmesidir. Tarih öğretmenlerinin turizm eğitiminden geçirilmesi ile turizmin vizyonunu, misyonunu ve önemini anlayarak bunu eğitim sürecinde etkin kılabilecek öğretmenler yetiştirilebilecektir.

Turizm konusunda alt yapının ve gerekli donanımın sağlanması nasıl olmalıdır? Sorusu; turizm eğitimini karşımıza çıkarmıştır. Tarih Öğretmenlerine verilebilecek derslerin hangi dersler olması gerektiğini de, tarih öğretmenleri kendilerine yöneltilen anket sorusuna verdikleri cevaplarla bizzat kendileri belirlemişlerdir. Eğitim sürecinde kendilerine yardımcı dokunacağını düşündükleri dersleri Çankırı ili tarih öğretmenleri şu şekilde sıralamışlardır.

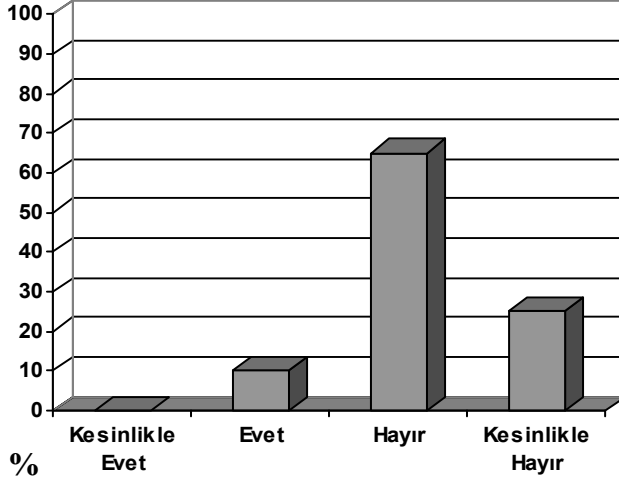
Yukarıdaki grafikte tarih öğretmenlerinin görüşlerine göre; istek yüzdeleri ile belirtilen derslerden bir iki tanesinin verilebilmesi dahi, Tarih Öğretmenlerinin üniversite eğitimlerinde en azından turizm alt yapısıyla donanımlı hale getirilmesini sağlayacaktır. Bu programa konulan bir iki turizm dersiyle tabi ki tam donanımlı tur rehberleri yetiştirmeyi amaçlamıyoruz. Ama en azından bu proje doğrultusunda yetiştirilerek meslek hayatına hazırlanan tarih öğretmenleri “Turizm Destekli Tarih Eğitimi”nin amaçlarını daha iyi anlayarak ve kavrayarak görev yapacaklardır. Tarih öğretmenlerinin %90’ı Kültür Turizmi dersinin üniversite yıllarında tarih öğretmeni adaylarına verilmesinin yararlı olacağını belirtmiştir. Tarih öğretmenlerinin % 80’i genel turizm bilgisi, % 45’i Turizm rehberliği, % 50’si İletişim, % 35’i Tur Organizasyonları derslerinin verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Okul Dışı Tarih Eğitiminin Öğrenci başarısını ve eğitim kalitesini olumlu yönde etkileyeceğine inanıyor musunuz?

Tarih eğitimi sosyal ve kültürel boyutuyla toplumun içinden çıkan değerlerin gelecek nesillere aktarılmasını misyon edinmiştir. Bu değerlerin en etkili biçimde aktarılması ise eğitim öğretim ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilmelidir. Okul dışı tarih eğitimi birden çok duyuya hitap eden öğretim yöntemlerinin başında gelir. Okul dışı tarih eğitiminin öğrenci başarısını ve eğitim kalitesini olumlu yönde etkileyeceğine inanıyor musunuz? sorusuna, tarih öğretmenlerinin **%75'i kesinlikle inanıyorum, % 25'i inanıyorum** şeklinde cevap vermiştir. Bu sonuçlar okul dışı tarih eğitiminin tarih öğretmenlerince de uygun bulunduğunu göstermektedir. Öyle ise tarih dersleri mümkün olduğunca okul dışı tarihi mekanlarda işenecek olursa eğitim ve öğretim faaliyetleri daha etkili olacaktır. Alan gezilerine daha sık yer verilmelidir.

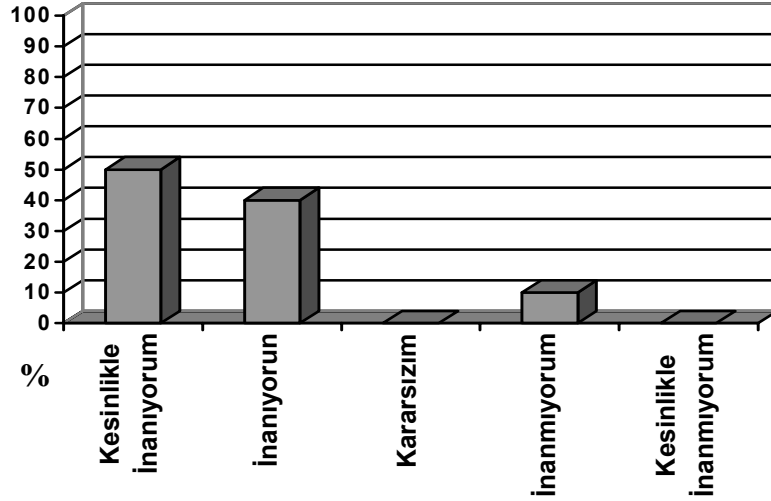
Tarih Derslerinizi Okul Dışı Tarihi Yer ve Mekanlarda İşleyebiliyor musunuz?

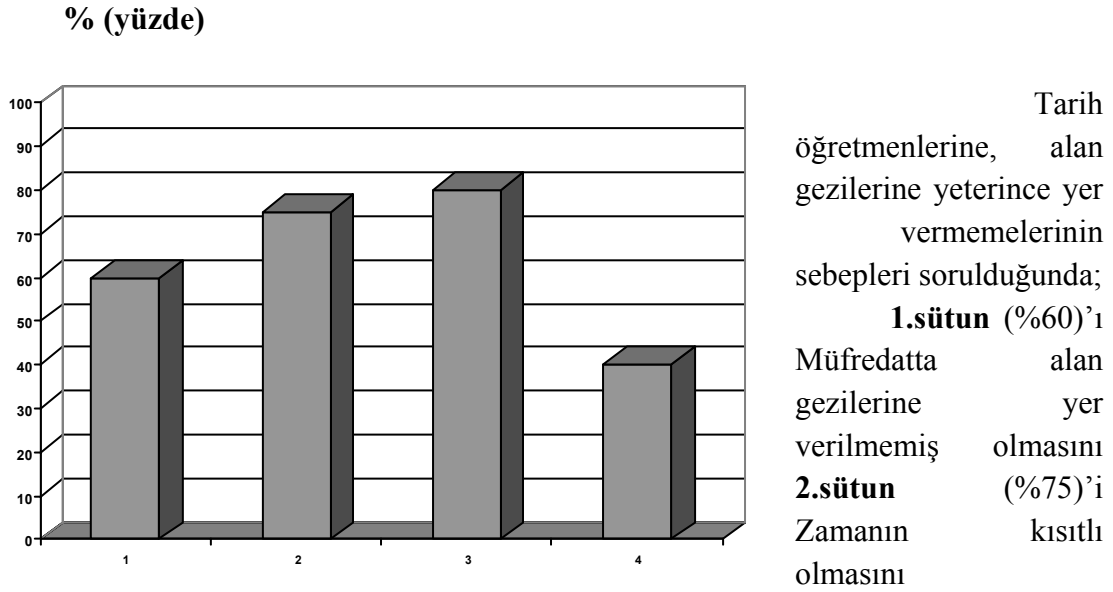
Bu soruya tarih öğretmenlerinin %65'i hayır, %25'i kesinlikle hayır şeklinde cevap vermiştir. Bu yüzdeler Çankırı ili ortaöğretim kurumlarında tarih derslerinin okul içerisinde sınırlı kaldığını ve tarih derslerinin işlenişinin klasik yöntemlerle yapıldığını göstermiştir.

Öğretmenlerden % 10'u bu soruya evet şeklinde cevap vermiştir. Toplam olarak düşündüğümüzde %90 gibi bir çoğunluğun olması tarih eğitiminin de alan gezilerinden, tarihi yer ve mekanlardan yeteri kadar istifade edilemediğini göstermiştir.

Tarih derslerini daha etkili hale getirmek için gezi ve organizasyonların düzenlenmesinde genel turizm bilgisinin gerekli olduğuna inanıyor musunuz?

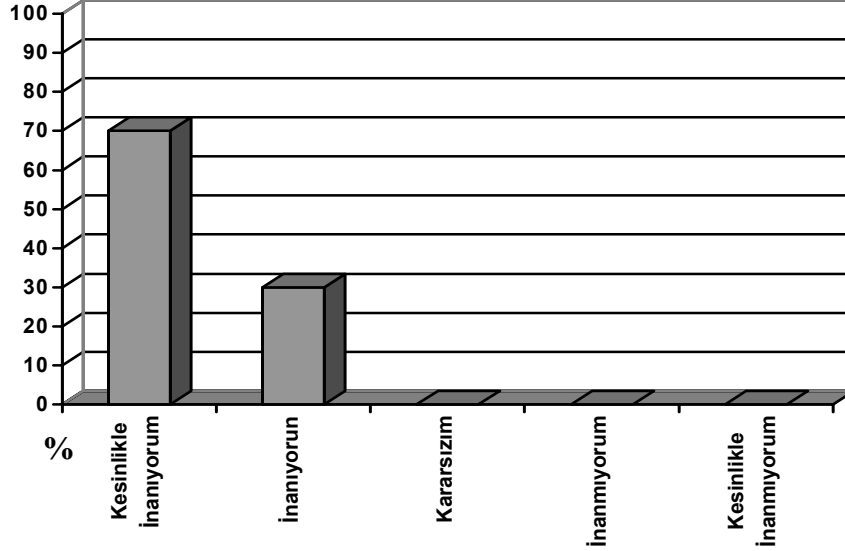
Tarih öğretmenlerinin % 50'si kesinlikle inanıyorum, %40'ı inanıyorum şeklinde cevap vermiştir. Genel olarak düşündüğümüzde Çankırı ilinde görevli tarih öğretmenlerinin % 90'ı tarih derslerini daha etkili hale getirmek için gezi ve organizasyonların düzenlenmesinde genel turizm bilgisinin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle % 80'nin lisans eğitimi sırasında tarih öğretmeni adaylarına verilebilecek dersler arasında genel turizm bilgisi dersini gerekli gördüklerini vurgulaması, tarih eğitimi amaçlı alan gezilerinin genel turizm bilgisi doğrultusunda yapılmasının eğitim kalitesini ve başarıyı olumlu yönde etkileyeceğini de göstermektedir.

3.sütun (%80)'i Alan gezileri için yeterli kaynak ve bütçe olmamasını

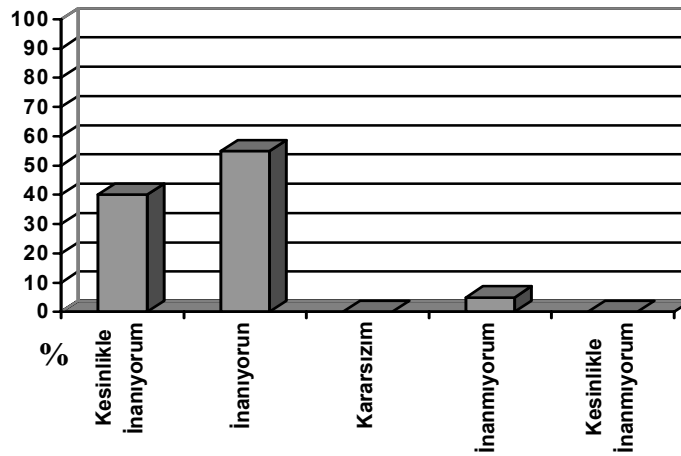
4.sütun (%40)'ı Tur (gezi) organizasyonu konusunda donanımlı olmadığını ifade etmişlerdir. Okullarımızda alan gezilerinin yapılmasını istiyorsak onların işaret ettiği bu sebeplerin olumlu sonuç verecek şekilde çözümlenmesi gerekmektedir. Bu konuda gerek milli eğitim bakanlığı, gerekse kültür ve turizm bakanlıklarının yapacakları işbirlikleri eğitim amaçlı turizm organizasyonlarının yıllık oranını arttırabilecektir. Bu sayede hem eğitim öğretim yarine getirilirken bir yandan da iç turizmde fark edilir oranda hareketlenmeler sağlanabilecektir.

Tarih derslerinin tek düzelik ve monotonluktan kurtulabilmesi için turistik faaliyetler ile desteklenmesinin gerekli olduğuna inanıyor musunuz? Şeklinde yöneltilen soruya;

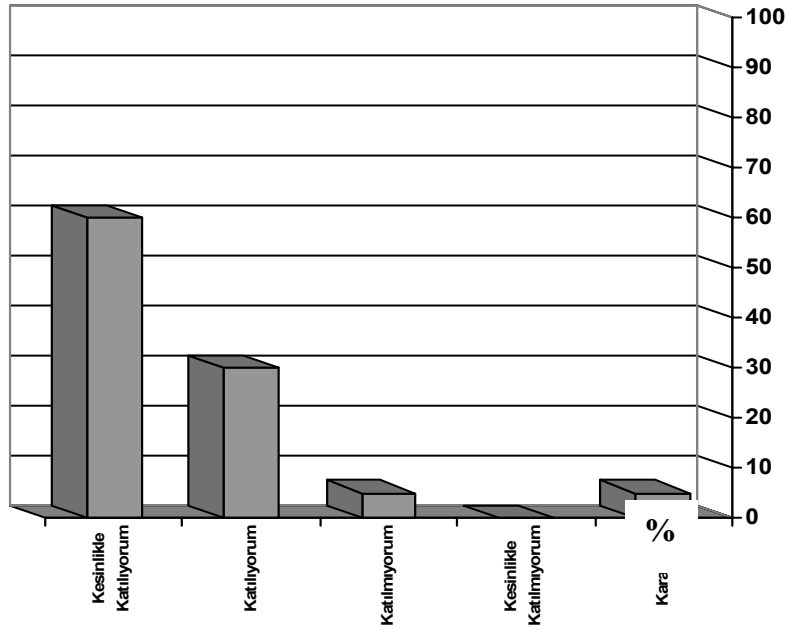
Tarih öğretmenlerinin %70'i kesinlikle inanıyorum, %30'u inanıyorum şeklinde cevap vermiştir. Genel olarak inanıyorum şeklinde cevap verenlerin toplamı ise % 100 dür. Bu soruya verilen cevap oranlarının ortaya koyduğu gerçek; Turistik faaliyetler ile desteklenecek bir tarih eğitimi ilgi çekeceği gibi tarih derslerini de monotonluktan da kurtaracaktır.

Eğitim amaçlı alan gezilerinin verimli olabilmesi için turizm rehberliği ile desteklenmesinin gerekli olduğuna inanıyor musunuz? Sorusuna;

Tarih Öğretmenlerinin % 40'ı Kesinlikle İnaniyorum, %55'i İnaniyorum şeklinde cevap vererek eğitim amaçlı alan gezilerinin verimli olabilmesi için turizm rehberliği hizmetinin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.

Doğal güzellikleri ile öne çıkamamış fakat tarihi ve kültürel zenginlikleri ile büyük öneme sahip olan, bazı Anadolu şehirlerinin “Turizm Destekli Tarih Eğitimi” ile hem eğitim açısından hem de turistik açıdan değerlendirebileceği görüşüne katılıyor musunuz? Şeklindeki soruya;

Tarih Öğretmenlerinin;

%60'ı Kesinlikle Katılıyorum

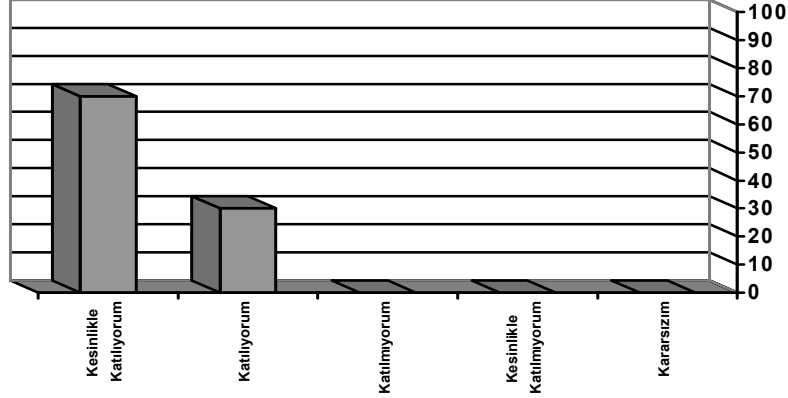
%30'u Katılıyorum

%5'i Katılmıyorum

%5'i Kararsızım

seçeneklerini işaretleyerek bu projeye bazı Anadolu şehirlerinin “**Turizm Destekli Tarih Eğitimi**” ile hem eğitim açısından hem de turistik açıdan değerlendirebileceğini ifade etmişlerdir.

Tarihi yer ve mekanlara yapılan eğitim amaçlı gezilerin yanında, ziyaret edilen tarihi mekanlara yakın, başka özellikte (coğrafi, doğal güzellikleri olan) turistik yerlerin gezilmesi öğrencinin eğitiminden sonra ödüllendirilmesi ve motive edilmesi açısından yararlı olur. Görüşüne;

Tarih Öğretmenlerinin, % 70'i Kesinlikle Katılıyorum, %30'u Katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.

5. Sonuç ve Öneriler

Turizm sektörü, Türk ekonomisinin en hızlı büyüyen sektördür. 1985-2002 yılları arasında sektörün yıllık ortalama büyüme hızı turist sayısında % 10, turizm gelirinde % 11'dir. Türk ekonomisinde bu denli hızlı büyüyen ikinci bir sektör yoktur. Türkiye, yalnızca deniz / kum / güneş ülkesi olarak sıradan bir turizm destinasyonu olmaktan çıktığında ve sahip olduğu büyük turizm potansiyelini değişen dünya turizm trendlerine göre dizayn ettiğinde, bu sektördeki gerçek yerini bulacaktır. Bu ise ancak bu doğrultuda planlaması yapılan projelerin hayata geçirilmesi ile sağlanabilecektir. Bu projeler çerçevesinde uygulanabilecek ve sonuçları açısından geri dönüşü kısa sürede sağlanabilecek projelerden bir tanesi “**Turizm Destekli Tarih Eğitimi**” projesidir.

Eğitim amaçlı Turizm faaliyetleri amatör davranış ve görevlileri kabul edemez. Çünkü bu organizasyonların amacı insan eğitimi ve bu sayede Turizm faaliyetlerinin artırılmasıdır. Amatör çözüm yolları, kişi, kurum veya kuruluşların ortaya koyacağı geçiştirici faaliyetler maalesef yeterli olamayacaktır. Öyleyse Tarih Eğitimi amaçlı Turizm organizasyonlarında ihtiyaç duyulacak tur rehberleri veya operatörlerinin

yetiştirilmesinde belirli standart ve kurallar dahilinde projeler geliştirilmelidir. Eğitim amaçlı gezilerin misyonunu tam olarak yerine getirebilmesi için Tarih eğitimi alan gezilerinde tur rehberlerinin bulundurulması tarih öğretmenlerince gerekli görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Okullarca düzenlenen eğitim amaçlı gezilerin hayata geçirilmesi sırasında tur rehberi ihtiyacını göz ardı etmemelidir.

Yerel Tarih çalışmalarına hız verilmeli, doğal güzellikleri bakımından yeterince zengin olmayan fakat tarihi ve kültürel zenginlikleriyle biz hazineyi içerisinde bulunduran Anadolu şehirleri bu değerlerini gün yüze çıkartmak için çaba sarf etmelidir. Yerel Tarih araştırmaları sonucunda her Anadolu şehri sahip olduğu tarihi ve kültürel değerleri ile biricik hale gelmelidir. Tarih Dersleri yerel tarihi değerlere yer vererek öğrencilerin Anadolu kültürüne yönelik ilgi ve alakalarını uyandırmalıdır.

Tarih Öğretmenleri ve öğretmen adayları turizm bilinci ile donatılmalı, mesleki hayatlarında gerekli olabilecek, yapacakları gezilerde kullanabilecekleri genel turizm bilgisi ile desteklenmelidir. Tarih öğretmeni adaylarının lisans eğitimleri sırasında genel turizm bilgisi, kültür turizmi, turizm organizasyonları gibi dersleri almaları sağlanmalıdır. Böylece tarih öğretmenleri tarih ve turizm ilişkisinin iç içeliğini kavrayarak; turizm organizasyonlarına sadece maddi çıkar vizyonundan değil, hem eğitim hem de sosyal açıdan bakacaklardır. Alan gezilerinin turizm donanımından uzak, gelişi güzel yapılmasının sakıncalarını anlayacaklardır.

Turizm Destekli Tarih Eğitimi ile asıl amacımız, tarihimizi ve kültürel değerlerimizi öğrencilerimize etkili ve kalıcı olarak öğretebilmekse; bu doğrultuda ilk olarak yapılması gerekenlerden bir tanesi tarih öğretmenlerinin veya eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının turizm konusunda bir alt yapıya kavuşturulması ve genel hatları ile donanımlı hale getirilmesidir. Tarih öğretmenlerinin turizm eğitiminden geçirilmesi ile turizmin vizyonunu, misyonunu ve önemini anlayarak bunu eğitim sürecinde etkin kılacak öğretmenler yetiştirilebilecektir.

Doğal güzellikleri ile öne çıkamamış fakat tarihi ve kültürel zenginlikleri ile büyük öneme sahip olan, bazı Anadolu şehirlerinin “Turizm Destekli Tarih Eğitimi” ile hem eğitim açısından hem de turizm açısından ön plana çıkması sağlanacaktır. Yeni bir turizm sahası vücuda getirilerek, yeni istihdam alanları ortaya çıkartılacaktır.

**“TURİZM DESTEKLİ TARİH EĞİTİMİ” KONUSU HAKKINDA ÇANKIRI’DA
GÖREV
YAPAN TARİH ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİ İÇEREN ANKET FORMU**

Amaç: Turizmin tarih eğitimi açısından önemini bilimsel olarak değerlendirebilmek amacı ile hazırlanmış ankettir. Anket soruları Çankırı’da görev yapan tarih öğretmenlerinin görüşlerini almak ve konu ile ilgili görüşlerinden yararlanabilmek amacıyla hazırlanmıştır. Anketimizi cevaplandırma nezaketini gösteren ve görüşlerini bizimle paylaşmaktan çekinmeyen öğretmenlerimize şimdiden teşekkür ederiz.

Tarih:/...../ 2005

Adı/Soyadı:.....

.....

Görev

Yeri:.....

Meslekteki

Görev

Yılı:.....

İmza:

.....

SORULAR

1-Tarih Derslerini hangi yöntemleri kullanarak işliyorsunuz?

- a) Düz anlatım () b) Soru Cevap () c) Örnek Olay () d) Bilgisayar destekli ()
e) Okul dışı alan gezileri ()
Diğer.....

2-Okul Dışı Tarih Eğitiminin öğrenci başarısını ve eğitim kalitesi olumlu yönde etkileyeceğine inanıyor musunuz?

- a) Kesinlikle İnaniyorum () b) İnaniyorum ()
c) Kesinlikle İnaniyorum() d) İnaniyorum () e) Fikrim yok ()

3-Tarihi Derslerinizi okul dışı tarihi yer ve mekanlarda işleye biliyor musunuz?

- a)Kesinlikle evet () b) Evet () c) Hayır () d) Kesinlikle Hayır ()

4-Üçüncü soruda cevabınız “hayır” ise bunun sebepleri için aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanlarını işaretleyiniz.?

- Müfredatta alan gezilerine yer verilmemiş olması ()**

- Zamanın kısıtlı olması ()
Alan gezileri için yeterli kaynak ve bütçe olmaması ()
Tur (gezi) organizasyonu konusunda donanımlı değilim ()
Derslerde kullanılabilecek tarihi yer ve mekanlar konusunda yeterince bilgi sahibi değilim. ()
Hepsi ()
Diğer..... ()

5-Tarih derslerini daha etkili hale getirmek amaçlı gezi ve organizasyonların düzenlenmesinde genel turizm bilgisinin gerekli olduğuna inanıyor musunuz?

- a)Kesinlikle İnanıyorum () b)İnanıyorum () c)Kararsızım ()
d)İnanmıyorum () e) Kesinlikle İnanmıyorum

6- Tarih derslerinin tek düzelik ve monotonluktan kurtulabilmesi için turistik faaliyetler ile desteklenmesinin gerekli olduğuna inanıyor musunuz?

- a)Kesinlikle İnanıyorum () b)İnanıyorum () c)Kararsızım ()
d)İnanmıyorum () e) Kesinlikle İnanmıyorum

7- Bu tür gezilerin verimli olabilmesi için turizm rehberliği ile desteklenmesinin gerekli olduğuna inanıyor musunuz?

- a)Kesinlikle İnanıyorum () b)İnanıyorum () c)Kararsızım ()
d)İnanmıyorum () e) Kesinlikle İnanmıyorum

8-Tarih eğitimi içerisinde geçmekte olan yer ve mekanlara düzenlemeyi düşündüğünüz gezilerde turist rehberinden yararlanmak ister misiniz?

- a)Kesinlikle evet () b) Evet () c) Hayır () d) Kesinlikle Hayır ()

9- Sekizinci soruda cevabınız “hayır” ise bu cevabı vermenizdeki geçerli sebebi belirtiniz?

10- 8.soruda cevabınız “evet” ise bu cevabı vermenizdeki geçerli sebebi belirtiniz?

11-Okul dışı tarih eğitimi doğrultusunda yapılmasını arzu ettiğiniz alan gezilerinde yardımcı olabileceğini düşündüğünüz bazı turizm derslerini, lisans eğitiminiz sırasında almak istermiydiniz?

- a)Kesinlikle İnanıyorum () b)İnanıyorum () c)Kararsızım ()
d)İnanmıyorum () e) Kesinlikle İnanmıyorum

12-11. soruda cevabınız “evet” ise size göre aşağıdaki turizm derslerinden hangilerinin lisans eğitiminiz içerisinde verilmesini isterdiniz? (önem derecesine göre sıralayın)

Genel Turizm Bilgisi	☐	Özel İlgi Turizmi	☐
Tur Organizasyonları	☐	Turizm Rehberliği	☐
Kültür Turizmi	☐	Animasyon	☐
Turizm Ulaştırması	☐	İletişim	☐
Kitle Turizmi	☐	Diğer (öneri olabilir)	

13-Doğal güzellikleri ile öne çıkamamış fakat tarihi ve kültürel zenginlikleri ile büyük öneme sahip olan, bazı Anadolu şehirlerinin “Turizm destekli tarih eğitimi” ile hem eğitim açısından hem de turistik açıdan değerlendirilebileceği görüşüne katılıyor musunuz?

- a) Kesinlikle İnanıyorum () b) İnanıyorum () c) Kararsızım ()
d) İnanmıyorum () e) Kesinlikle İnanmıyorum

14- Tarihi yer ve mekanlara yapılan eğitim amaçlı gezilerin yanında, ziyaret edilen tarihi mekanlara yakın, başka özellikte (coğrafi, doğal güzellikleri olan) turistik yerlerin gezilmesi öğrencinin eğitimden sonra ödüllendirilmesi ve motive edilmesi açısından yararlı olur.

- a) kesinlikle katılıyorum () b) Katılıyorum () c) Kararsızım ()
d) Katılmıyorum e) Kesinlikle katılmıyorum()

Anketimiz sona erdi titizlikle cevapladığınız için teşekkür ederiz .

KAYNAKÇA

- ATAUZ, Akın, Yerel Tarih Konferansı, 16-17 Kasım 2001, Tarih Vakfı Yay. 2001.
AYDOS, Hasan, “Türkiye’de Turizm Sektöründe İşgücü Yetiştirilmesi Buna Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Turizm Eğitimi Konferans-Workshop, Ankara 1992.
CARR, Edward Hallet , Tarih Nedir?, İletişim yay. İstanbul 2005.
ERTEN, İsmail, Yerel Tarih Konferansı, 16-17 Kasım , Tarih Vakfı; İstanbul 2001.
GÜNDÜZALP, Nural “Turizm Eğitimi Konferansı”, 9-11 Aralık 1992 Ankara 1992.
İSLAMOĞLU, Hadi “Turizm Eğitimi Konferansı”, 9-11 Aralık; Ankara 1992.
KÜTÜKOĞLU, Mübahat S, Tarih Araştırmalarında Usul, İstanbul 1998.
KÖSTÜKLÜ, Nuri, Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretimi, Konya 1998.

METİN, Erhan, “Çankırı'nın Tarih Eğitimi ve Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi”, Geçmişten Geleceğe Çankırı Sempozyumu, 2005.

MEB Talim Terbiye Kurulu Müfredat Geliştirme Süreci, toplantı no:3, toplantı tarihi:16.06.2003, www.meb.gov.tr.

SAFRAN, Mustafa, “Türk Tarih Öğretimi ve Meseleleri” Türkler Ansiklopedisi, s.936 2003

SAFRAN, Mustafa -ATA, Bahri “Okul Dışı Tarih Öğretimi” Gazi Ü.Eğitim Fak.Dergisi, s. 1 Ankara 1998.

TOK, Celal, Kültür Turizmi, Eğitim Dergisi, sayı 29 s. 223 Yıl: 2002.

TOSUN, Cevat, BİLİM, Yasin, TEMİZKAN, Rahman- “Alternatif Turizm ve Turistik Ürün Çeşitlendirme Stratejileri: Hatay Örneği”-Türkiyenin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı, Çankırı 2003.

VARLIER, Oktay, Türk Ve Ege Turizminin Geleceği, ESIAD, sitesi 2006.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, Yaşar Yücel, “Tarih Ve Kültür”, Milli Kültür Unsurlarımız Üzerine Genel Görüşler, TTK yay. Ankara 1990.

YENEN, Şerif , “Yeniden Kültür Turizmi”, www.turizmdebusabah.com, 2003.

İstifade Edilen İnternet Siteleri

www.meb.gov.tr

www.kastamonu.gov.tr

www.kültür.gov.tr

www.turizm.gov.tr

www.turizmgazetesi.com

www.turizmforumu.net

www.turizm.dosyasi.com

www.turizmdebusabah.com